

Esztétika záróvizsga tételsor

MA

1. A szépség fogalma Platón filozófiájában. Platón művészet-kritikája.

- Platón: A lakoma, Phaidrosz. Budapest: Ikon Kiadó 1994.
- Platón: Állam II. 376c – III. 412. és X. könyv. In: Platón összes művei. Budapest: Európa Kiadó 1984. 2. kötet 127-215; 649-710. p.
- Grassi, Ernesto: A szépség ókori elmélete, Pécs: Tanulmány Kiadó 1997. 74-95.p.

2. Arisztotelész művészet-elmélete

- Arisztotelész: Poétika és más költészettani írások. Budapest: PannonKlett Kiadó 1997.
- Arisztotelész: Politika VIII. könyv. In: Arisztotelész: Politika. Budapest: Gondolat 1969 (1984). 313-328. p.
- Grassi, Ernesto: A szépség ókori elmélete, Pécs: Tanulmány Kiadó 1997. 96-118.p.

3. Bizánci esztétika

- Ps-Dionüsziosz Areopagitész: A mennyei hierarchiáról. Ford. Erdő Péter In: id.: Az isteni és emberi természetéről: Görög egyházatyák. Budapest: Atlantisz 1994. 2. kötet, 213-258.p.
- Bicskov, Viktor: A bizánci esztétika. Budapest: Gondolat Kiadó 1988.

4. Aquinói Szt. Tamás és a középkori esztétika

- Klima Gyula (ford., bev.): Aquinói Szt. Tamás a szépről. In: Magyar Filozófiai Szemle 1984/3-4, 454-473. p.

- Speer, Andreas: Aquinói Tamás és a középkori esztétika kérdése. In: Tanítvány 6/3-4 (2000): 118-124. p.

5. A későreneszánsz poetológiai irodalom esztétikatörténeti vonatkozásai

- Opitz, Martin: Könyv a német költészetéről (1624), részletek. In: Bán Imre (szerk.): A barokk. Budapest: Gondolat 1968. 75–79. és 100–107. p.
- Boileau: A költészetéről (1674), részletek. In: Erdélyi János: Filozófiai és esztétikatörténeti írások. Budapest: Akadémiai 1981. 744–783.

6. Az ízléskritikai irodalom esztétikatörténeti jelentősége

- Addison, Joseph: A képzelőerő gyönyörei. In: Jelenkor 50 (2007) 1184–1209. p.
- Gottsched, Johann Christoph: A költő jó ízléséről (1730). In: Janus 4 (1987) 26–33. p.
- Hume, David: A jó ízlésről (1757). In: Összes esszéi I. Budapest: Atlantisz-Medvetánc 1992. 222–244. p.
- Voltaire: Az ízlés (1764). In: Ima az Akropolison: a francia esszé klasszikusai. Válogatta Gyergyai Albert. Budapest: Európa 1977. 122-141 p.
- Kisbali László: Ízlés és képzelet: az esztétikai beszédmód kialakulása a 18. században. Janus 4 (1987) 1. 1–10. p.
- Baeumler, Alfred: Az irracionális problémája a XVIII. századi esztétikában és logikában „Az ítélőerő kritikájá”-ig. Budapest: Enciklopédia 2002. 39–166. p.

7. Esztétikai kérdések a művészetelméleti irodalomban

- Lessing, Gotthold Ephraim: Laokoón vagy a festészet és költészet hatáiról (1766). In: Balázs István (szerk.): Lessing válogatott esztétikai írásai. Budapest: Gondolat 1982. 191–321. p.
- Lessing, Gotthold Ephraim: Hamburgi dramaturgia (1767–1768). In: Balázs István (szerk.): Lessing válogatott esztétikai írásai. Budapest: Gondolat 1982. 375–538. p.
- Mendelssohn, Moses: A szépművészetek és széptudományok alapvető teteleiről (1757). In: Janus 4 (1987) 1. 48–61. p.

8. Történetfilozófia spekuláció és esztétika

- Fontenelle, Bernard Le Bovier de: Elmélkedés a régiekről és a modernekről (1688). In: id.: Beszélgetések a világok sokaságáról. Budapest: Magyar Helikon 1979. 157-183 p.
- Rousseau, Jean-Jacques: Értekezés a tudományokról és a művészetekről (1750). In: id.: Értekezések és filozófiai levelek. Budapest: Magyar Helikon 1978. 5-38 p.
- Winckelmann, Johann Joachim: Gondolatok a görög műalkotások utánzásáról a festészetben és a szobrászművészetben (1755) . In: Marosi Ernő (szerk.): Emlék márványból és homokkőből: öt évszázad írásai a művészettörténet köréből. Budapest: Corvina 1976. 215–237. p.
- Schiller, Johann Christoph Friedrich: Levelek az ember esztétikai neveléséről (1794). In: id.: Válogatott esztétikai írások. Budapest: Gondolat 1960. 167-277 p.

9. A modern esztétika megszületése

- Baumgarten, Alexander Gottlieb: Esztétika (1750–1758). Budapest: Atlantisz 1999. 11–15., 19–29., 43–56. és 108–125. p.
- Cassirer, Ernst: A felvilágosodás filozófiája. Budapest: Atlantisz 2007.
- Baeumler, Alfred: Az irracionalitás problémája a XVIII. századi esztétikában és logikában „Az ítélőerő kritikájá”-ig. Budapest: Enciklopédia 2002. 171–244. p.

10. Kant

- Kant, Immanuel: Prolegomena minden leendő metafizikához, amely tudományként léphet majd fel. Budapest: Atlantisz 1999.
- Kant, Immanuel: Az ítélőerő kritikája. Szeged: Ictus 1997. 17-74; 162-187 p. [Bevezetés, első változat és A fenséges analitikája]
- Cassirer, Ernst: Kant élete és műve. Budapest: Osiris 2001.
- Tengelyi László: Kant. Budapest: Áron, 1995.

11. Hegel

- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich: Esztétikai előadások I-III. Budapest: Akadémiai Kiadó 1980. I. 1-307 p. [Bevezetés és Első rész] valamint az egyes művészeti formák és a művészetek rendszere általában, értelemszerűen]
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich: Előadások a művészet filozófiájáról. Budapest: Atlantisz 2004. 7-257. p.
- Röd, Wolfgang: Az újkor dialektikus filozófiája I. Debrecen: Latin Betűk 1996. 165-268 p. [a Hegelre vonatkozó fejezet]

12. Romantika

- Schlegel, Friedrich: A görög költészet tanulmányozásáról. In Schlegel, August Wilhelm – Schlegel, Friedrich: Válogatott esztétikai írások. Budapest: Gondolat 1980
- Schlegel, Friedrich: Goethe Wilhelm Meisteréről. In: Uo. 237-260 p.
- Schlegel, Friedrich: Beszélgetés a költészetről. In: Uo. 357-382 p.
- Hölderlin: Ítélet és lét. In: Magyar Filozófiai Szemle 1993/5-6.
- Novalis: Fichte-stúdiumok. In: Gond,1998/17
- Novalis: Monológ. In: Vulgo 2002/1
- Novalis: Heinrich von Ofterdingen. Budapest: Helikon Kiadó 1985.
- Schelling, Friedrich Wilhelm Joseph: A transzcendentális idealizmus rendszere. Budapest: Gondolat 1983. 35-81., 384-410. p.
- Frank, Manfred: A koraromantika filozófiai alapjai. In: Gond 1998/17

13. Kierkegaard

- Kierkegaard, Soren: Félelem és reszketés. Budapest: Európa 1986.
- Kierkegaard, Soren: A közvetlen erotikus stádiumok avagy a zenei erotikus. In: id.: Vagy-vagy. Budapest: Gondolat 1978. 61-176 p.
- Kierkegaard, Soren: Az ismétlés. h. n.: Ictus Kiadó 1993.

- Gyenge Zoltán: Kierkegaard élete és filozófiája. Máriabesnyő – Gödöllő: Attraktor 2007.

14. Nietzsche

- Nietzsche, Friedrich: A tragédia születése avagy görögség és pesszimizmus. Budapest: Európa Könyvkiadó 1986 (=Mérleg).
- Nietzsche, Friedrich: A nem morálisan felfogott igazságról és hazugságról. In: Athenaeum 1992. I/3
- A homéroszi versengés. In: id.: Ifjúkori görög tárgyú írások. Budapest: Európa Könyvkiadó 1988. 37-49 p.
- Tatár György: Imigyen szóla Zarathustra. In: Borbély Gábor et al.: 33 híres bölcséleti mű. Budapest: Móra Kiadó 1995. 338-346 p.

15. Dilthey és Lukács

- Dilthey, Wilhelm: A hermeneutika keletkezése. In: id.: A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban: tanulmányok. Budapest: Gondolat 1974 (=Gondolkodók). 469-494 p.
- Dilthey, Wilhelm: A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban. In: id.: A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban: tanulmányok. Budapest: Gondolat Kiadó 1974. (=Gondolkodók) 495-542 p.
- Lukács György: Heidelbergi esztétika: művészetfilozófiai rész. In: id.: A heidelbergi művészetfilozófia és esztétika. A regény elmélete. Budapest: Magvető Kiadó 1975. 15-161 p.
- Lukács György: A regény elmélete In: id.: A heidelbergi művészetfilozófia és esztétika. A regény elmélete. Budapest: Magvető Kiadó 1975. 479-545 p.

16. Husserl

- Husserl, Edmund: Fenomenológia. In: id.: Válogatott tanulmányok. Budapest: Gondolat Kiadó 1972 (=Gondolkodók). 193-226 p.
- Husserl, Edmund: Tapasztalat és ítélet (részletek). In: Hernádi Miklós (szerk.): Fenomenológia a társadalomtudományban. Budapest: Gondolat 1984.

- Husserl, Edmund: Fantázia, képtudat, emlékezet. In: Bacsó Béla (szerk.): Kép, fenomén, valóság. Budapest: Kijárat 1997.
- Husserl, Edmund: Adalékok a szemléletekről és modusaikról szóló tanításhoz. In: Athenaeum 1993, I/4.
- Fink, Eugen: Megjelenítés és kép. In: Kép, fenomén, valóság

17. Művészettörténet és művészetfilozófia

- Wölfflin, Heinrich: Művészettörténeti alapfogalmak, Budapest: Corvina 1969. Bevezetés (27-41), Befejezés és Utószó (227-248) valamint az egyes kategóriák általános részei.
- Panofsky, Erwin: A "Kunstwollen" fogalma. In: id.: A jelentés a vizuális művészetekben: tanulmányok. Budapest: Gondolat 1984. 17-32 p.
- Panofsky, Erwin: Ikonográfia és ikonológia: bevezetés a reneszánsz művészet tanulmányozásába. In: id.: A jelentés a vizuális művészetekben: tanulmányok. Budapest: Gondolat 1984. 284-338 p.
- Batschmann, Oskar: Az ikonológiától a művészettörténeti hermeneutikáig: Adalékok az átmenet problémájához. In: Enigma 33. sz.

18. Heidegger

- Heidegger, Martin: Lét és idő. Budapest: Gondolat Kiadó 1989. 31., 32., 33., 44. paragrafusok
- Heidegger, Martin: A műalkotás eredete. Budapest: Európa Könyvkiadó 1988 (=Mérleg).
- Heidegger, Martin: Levél a "humanizmusról". In: id.: "...Költőien lakozik az ember..." – Válogatott írások. Budapest: T-Twins – Pompeji 1994.
- Vajda Mihály: Lét és idő. In: Borbély Gábor et al.: 33 híres bölcseleti mű. Budapest: Móra Kiadó 1995. 425-439 p.

19. Hermeneutika és recepcióesztétika

- Dilthey, Wilhelm: A hermeneutika keletkezése. In: id.: A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban: tanulmányok. Budapest: Gondolat 1974 (=Gondolkodók). 469-494 p.

- Gadamer, Hans Georg: Igazság és módszer: egy filozófiai hermeneutika vázlata. Budapest: Gondolat 1984. 61-129, 191-259, 348-369 p.
- Hans Georg Gadamer: A szép aktualitása: a művészet mint játék, szimbólum és ünnep. In: id.: A szép aktualitása. T-Twins: Budapest 1994. 11-84. p.
- Jass, Hans Robert: Az irodalomtörténet mint az irodalomtudomány provokációja. In: Helikon 26 (1980) 1-2., 8-39 p. VAGY In: id.: Recepcióelmélet - esztétikai tapasztalat - irodalmi hermeneutika. Budapest: Osiris Kiadó 1999. 36-85, 139-157 p.

20. Frankfurti iskola

- Benjamin, Walter: A műalkotás a technikai sokszorosítás korszakában. In: id.: Kommentár és prófécia. Budapest: Gondolat Kiadó 1969. 301-334 p.
http://frankfurt.tek.bke.hu/media/szoveg/benjamin_sokszorosit.htm
- Adorno, Theodor Wiesengrund: A művészet és a művészetek; Fétisjelleg a zenében és a zenei hallás regressziója. In: id.: A művészet és a művészetek. Budapest: Helikon Kiadó 1998. 7-23, 280-305 p. http://frankfurt.tek.bke.hu/media/szoveg/adorno_fetisjelleg.htm
- Horkheimer, Max – Adorno, Theodor W.: A felvilágosodás dialektikája. Budapest: Gondolat-Atlantisz 1990. 9-102 p.
- Löwenthal, Leo: Irodalom és társadalom: A könyv a tömegkultúrában. Budapest: Gondolat Kiadó 1973. 29-98 p.

21. Metafizikán innen és túl: analitikusak és dekonstruktivisták

- Danto, Arthur C.: Hogyan semmizte ki a filozófia a művészetet? Budapest: Atlantisz 1997. 15-36, 147-171 p.
- de Man, Paul: Ellenszegülés az elméleteknek. In: Szöveg és interpretáció. Szerkesztette: Bacsó Béla. Budapest: Cserépfalvi Kiadó 1990. 97-113 p.
- Derrida, Jaques: Platón patikája. In: id.: A disszemináció. Pécs: Jelenkor Kiadó 1998. 61-170 p.

22. Posztstrukturalizmus, posztmodern

- Barthes, Roland: A szerző halála. In: id.: A szöveg öröme. Budapest: Osiris Kiadó 1996. 50-55 p.

- Foucault, Michel: Mi a szerző? In: id.: Nyelv a végtelenhez. Debrecen: Latin Betűk 1999. 119-145 p.
- Lyotard, Jean-Francois: A fenséges és az avantgárd. In: Enigma 1995. 2. sz. 49-61 p.
- Habermas, Jürgen: Egy befejezetlen projektum - a modern kor. In: A posztmodern állapot. Összeállította: Bujalos István. Budapest: Századvég - Gond 1993. 151-178 p. VAGY Id.: A modernség: Befejezetlen program. In: Id.: Válogatott tanulmányok. Budapest: Atlantisz Kiadó 1994. 259-281 p.

Kötelezo és ajánlott irodalom:

Az eddigi tanulmányok irodalmából kijelölt kötelezo és ajánlott orientáló irodalom.